

Arkivnr: 2019/16219-1

Saksbehandlar: Sølve Dag Sondbø

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		19.09.2019
Fylkestinget		01.10.2019

Oppfølging av verbalpunkt 2019 - Kutt i klimagassutslepp og meir satsing på fornybar energi

Samandrag

Fylkestinget vedtok dette verbalpunktet i samband med budsjettet for 2019: «Fylkestinget ber fylkesrådmannen fremja ei sak om korleis Hordaland fylke som regional utviklingsaktør kan medverka til eit breitt samarbeid nasjonalt og lokalt med kommunar, næringsliv og interesseorganisasjonar om styrka finansiering av tiltak som kan gje reduksjon i klimautslepp gjennom auka bruk og produksjon av fornybar energi her under biogass, hydrogen». Denne saka er og løypemelding på PS 61/19 «Hordaland fylkesting erklærer at vi nå lever i en klima- og miljøkrise Fylkesrådmann bes sikre at dette er et premiss for vidare arbeid i Hordaland og nye Vestland.». I tillegg svarer saka på vedtakspunktet «Utarbeide felles miljøstyringssystem med SFFK i PS 117/2018.

Vi har i dag teknologi for å fjerne eller sterkt redusere klimagassutslepp frå transport og energibruk. Hovudutfordringa i dag er ofte ikkje teknologi, men ofte økonomiske rammer som legg til rette for innovasjon, kutt i utslepp og auke fornybar energiproduksjon. Fylkeskommunen har ei aktiv rolle i det grønne skiftet og har viktige roller i utdanning, grøn vekst, infrastruktur, forskning, innovasjon, høyringar, forvaltning, tilskot, rettleiing plan, samfunnsutviklar og som innkjøper.

Økonomi: Økonomiske rammer bør vere utforma slik at dei stimulerer til grønt skifte. Belønning for klimagasskutt er viktig for fylkeskommunen sin økonomi.

Klima: Meir fornybar energi kutter klimagassutslepp gjennom elektrifisering, auka vareproduksjon i Noreg eller eksport av kraft som fortrenger fossil energi.

Folkehelse: Auka bruk av fornybar energi gir mindre støy og utslepp og betre helse. Potensialet her i helsegevinst og sparte utgifter er nasjonalt på fleirsifra milliardbeløp.

Regional planstrategi: Å bytte ut fossil energi med fornybare energibærarar er i tråd med regional planstrategi.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkeskommune ser det som avgjerande at staten belønner fylkeskommunane for utsleppskutt i kollektivsektoren i statsbudsjettet for 2020.
2. Fylkestinget ber om at staten betalar eit tilskot på 1000 kroner pr. tonn CO2 som fylkeskommunane kuttar i kollektivtransport både til lands og på sjø, jmf resolusjon frå fylkestinget oktober 2018.

3. Fylkestinget oppmodar dei politiske partia til å jobbe for å styrke finansieringa av fossilfri kollektivtransport og andre tiltak som kan gje reduksjon i klimagassutslepp.
4. Administrasjonen skal bruke eksisterande verkemidler og nettverk og organisasjonar til breitt samarbeid nasjonalt og lokalt med kommunar, næringsliv og interesseorganisasjonar om styrka finansiering av tiltak som kan gje reduksjon i klimautslepp gjennom auka bruk og produksjon av fornybar energi her under biogass, hydrogen.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

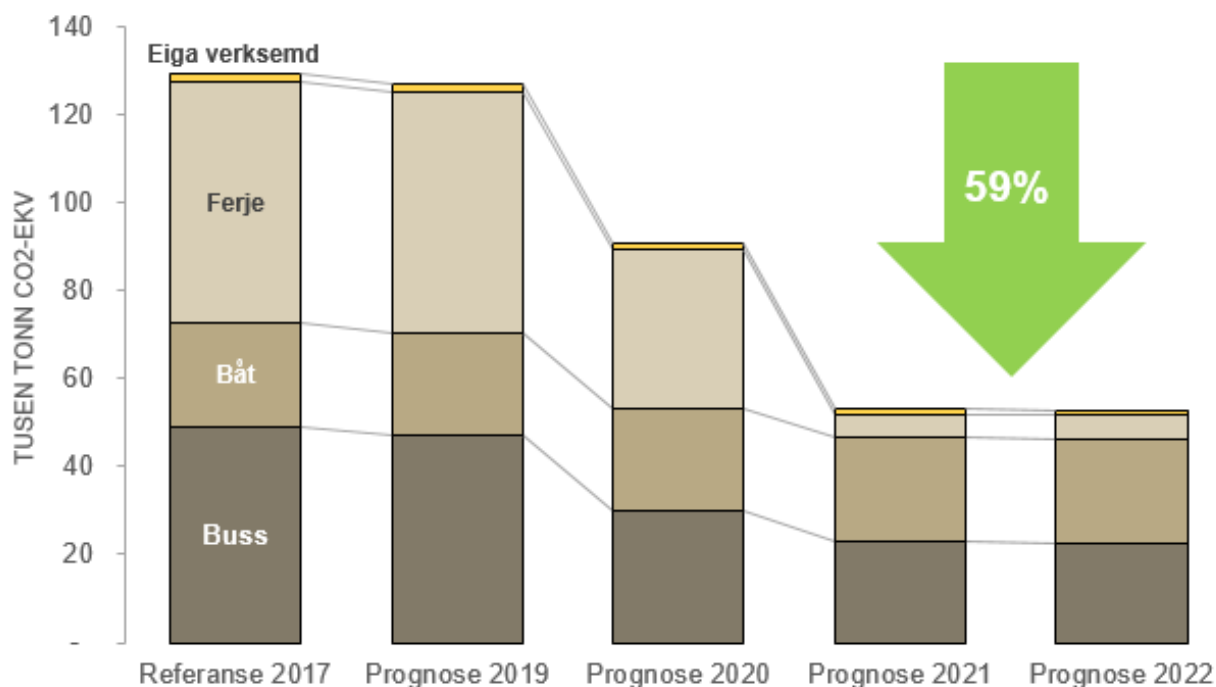
Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 23.08.2019

Bakgrunn

Oppdraget frå fylkestinget i verbalpunktet er omfattande.

Først må vi slå fast at Hordaland fylkeskommune har vore i framsetet i arbeidet med å kutte klimagassutslepp. Ingen andre fylke gjer så store kutt i klimagassutslepp dei sjølv kan styre som Hordaland fylkeskommune. Hordaland fylkeskommune er fylket som har kuttet mest både prosentvis og i tonn klimagassutslepp. Det er anboda for kollektivtransporten som har æra for dette.

Klimautfordringar er sentralt i forarbeidet til planstrategi for Vestland fylke. Dette er dei ti hovudutfordringane som er samla i dokumentet «Vestland. Utfordringar for fylket og regionane»:

- klimaomstilling
- balansert areal- og naturressursbruk
- gode transportsamband og smart mobilitet
- grøn konkurransekraft
- digitalisering av samfunnet
- relevant kompetanse og kunnskap
- attraktive stadar og gode nærmiljø
- eit fornyande profesjonelt og frivillig kulturliv
- likeverdige samfunn
- ungdom – trivsel og tilhøyrse
- Klima gjennomgåande tema

Dei fem første kan på ulikt vis knytast til klima, både direkte, men også indirekte ved behov for omstilling, særleg i næringslivet og transportsektoren.

Fornybarfylket

Hordaland er størst i Noreg på produksjon av fornybar energi. Fornybar energi er ei av dei fire viktigaste næringsklyngene for Vestlandet. Ifølgje nøkkeltal for klyngene som Vestlandsrådet får fram, utgjør fornybar energi direkte 2,9 % av verdiskapinga i Hordaland og 1,3 % av sysselsettinga i fylket. 13 prosent av verdiskapinga frå fornybar energi i Noreg, skjer i Hordaland. Nye Vestland fylke vil stå for 1/4 av all fornybar energiproduksjon i landet og blir klart største energifylke.

Gjeldande hovudmål for energi i Hordaland, er å prioritere energieffektivisering. Vidare er det eit mål å skifte frå fossil til fornybar energi, og at ny fornybar energiproduksjon skal vektast mot andre regionale verdiar. For å kunne byte ut fossil energi i fylket, vil det vere behov for fornybar energi. Fornybar energi er også ein viktig innsatsfaktor i kraftintensiv industri og tilgang til grøn, rimeleg elektrisitet er ein konkurranseføremønn for bedrifter i regionen. Fleire av dei større bedriftene i fylket har planar om å utvide drifta og det vil føre til eit aukande behov for kraft frå regionen.

Hordaland fylke ga 13 millionar til 14 grøne næringsutviklingsprosjekt som resultat av fylkestinget sin løyving i fylkesbudsjettet. 9 av dei 13 prosjekta som har fått tilsegn om støtte i tildelinga av Grøn konkurransekraft-midlar frå Hordaland fylkeskommune gjeld fornybar energi. Gjennom tilskotsordninga er Hordaland fylkeskommune med å ruste næringslivet i Hordaland til å møte det "grøne" skiftet. Hordaland tar ei proaktiv rolle når det gjeld å fremje grøn konkurransekraft og grønt næringsliv i arbeidet med å redusere klimagassutslepp. Til saman 37 søknadar kom inn då Grøn konkurransekraft-midlane blei utlyst i vår og det var høg kvalitet på søknadane.. Å byggje grøn konkurransekraft inneber å kutte klimagassutslepp, auke verdiskapinga og sikre høg sysselsetjing.

Desse prosjekta får støtte frå tildelinga grøn konkurransekraft:

Prosjekt	Søkar	Støttebeløp	Tema
Grøn Næringspark	Kvinnherad Næringssservice	1 200 000	Fornybar energi
Gardsvarmeprosjekt Vestlandet 2019 - 2020	Nærenergi Norge AS	280 000	Sirkulær økonomi og fornybar energi
Forprosjekt. Etablere et økonomisk bærekraftig biogassanlegg for Hardangerregionen	Jondal kommune	700 000	Sirkulær økonomi og fornybar energi
Videreutvikling Energilandet	Bergen Næringsråd	250 000	Fornybar energi
Mot lågkarbon i interkontinental shipping	Maritime CleanTech	920 000	Fornybar energi
Val av nye energiberarar i maritim sektor	Maritime CleanTech	825 000	Fornybar energi
Grønn næringsutvikling med biogass på Vestlandet	Indre Hordaland Miljøverk IKS	1 340 000	Sirkulær økonomi og fornybar energi
Karbonfangst og andre klimavenlege tiltak for Vestlandsjordbruket	Voss kommune	1 395 000	Bioøkonomi
Bioregion Vestland	Design Region Bergen	990 000	Bioøkonomi og sirkulær økonomi
Grønn konkurransekraft i Alver og Nordhordlandsregionen	Nordhordland Næringslag	1 500 000	Sirkulær økonomi
Building paths towards green and sustainable aquafarming	Prototec AS	1 600 000	Fornybar energi
Upcycling av skip og/eller offshore installasjoner for bruk i byggebransjen	Vill Arkitektur AS	220 000	Sirkulær økonomi
Bybonden i Bergen	Stiftelsen Lystgården	900 000	Bærekraftige samfunn
Grønne ideer hos etablert næringsliv	Os kommune	784 000	Bærekraftige samfunn

Biogass

Stord Naturgass har fått tilsegn på 40 millionar frå ENOVA for bygging av biogassanlegg på Stord. Lokaliseringa vert på Eldøyane industripark. Stord Naturgass har fått rammeløyve for bygging frå Stord kommune og fikk 30. august utsleppsløyve etter forurensningslova frå Fylkesmannen. Sunnhordland Naturgass opplyser 3. september at bygginga startar om kort tid og dei tar sikte på å kunne levere flytande biogass frå anlegget hausten 2020. Første byggetrinn er på 22 GWh biogass og anlegg vil etter utviding til byggetrinn to produsere 56 GWh.

Pr i dag er Bergen kommune sitt biogassanlegg for kloakkslam i Rådalen einaste større produsent i fylket med ein produksjon på i underkant av 30 GWh komprimert biogass.

Regionalavdelinga har i tråd med den vedteke biogasstrategien støtte opp under og bidrege økonomisk til planane om biogassproduksjon på Voss og har delteke i utgreiingsarbeidet om biogass i Hardanger. Som del av tildelinga av midlar til grøn konkurransekraft 2019 løyva 1,34 millionar til Indre Hordaland miljøverk for prosjektet Grøn næringsutvikling med biogass på Vestlandet. I tillegg har Jondal kommune fått tilsegn på kr 700.000 til forprosjekt for å etablere et økonomisk bærekraftig biogassanlegg for Hardangerregionen, Tildelingene er i tråd med den vedteke biogasstrategien for Hordaland fylkeskommune.

Når det gjeld biogass så vil fylkesrådmannen trekke fram bussanbodet for Bergen Nord som ble signert i juni i2019. Her skaper Hordaland fylkeskommune ein etterspørsel etter biogass som langt overstiger det som fram til no har vore produsert av biogass i Hordaland fylke. Det skapar potensielt eit marknad for lokal produksjon i Hordaland. Oppsummert så er det no initiativ eller vedteke biogassanlegg i Bergen, Stord, Voss og i Hardanger.

Hydrogen

Hordaland fylkeskommune arbeider med hydrogen i tråd med den vedteke hydrogenstrategien. Fylkeskommunen deltek i Norsk Hydrogenforening og har bidrege i forskingsprosjekt om hydrogen. I samarbeid med Sogn og Fjordane Trøndelag har Hordaland fylkeskommune slått saman hydrogenprosjekta om hurtigbåtar vi har fått Klimasatsfinansiering på. Føremålet her er å bidra til eit best mogleg kunnskapsgrunnlag før anboda for hurtigbåtar i Sogn og Fjordane skal ut i haust.

Hordaland fylkeskommune fikk i 2019 Klimasatsmidlar frå Miljødirektoratet på 1,26 millionar til koordinering av nasjonal hydrogenflåtebestilling og har sekretariatet for Vestlandsrådet sitt hydrogenarbeid. I samarbeid med Bergen Hamn har fylkeskommunen greie ut spørsmål om tryggleik for hydrogenanlegg. Vi har vidare gitt økonomisk støtte frå HNH og klimamidlar til NCE Maritime Clean Tech sitt prosjekt for nullutslepp skipsfart – teknologidistribusjon og bunkring av flytande hydrogen. Klyngebedrifter i NCE Maritime Clean Tech har vunne kontraktar for Noreg si første hydrogenferje.

Hordaland og Sogn og Fjordane er no medlemmer i eit partnerskap ved namn Hydrogen Valleys (<https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hydrogen-valleys>). Dette består av 31 regionar i Europa og har som hensikt å skape samarbeidsprosjekt mellom regionane. Samarbeidet er i tidleg fase.

Hordaland fylkeskommune har nyleg vedteke at nullutsleppsbilar type 2 (lastebilar) er fritekne frå bompengavgifta i heile Hordaland.

Vestlandssamarbeidet på hydrogen.

Vestlandsrådet har vedteke Vestlandsstrategien for hydrogen i si heilheit. I denne ligg det 400' til finansiering av ei koordinatorstilling for hydrogenarbeidet på vestlandet, samt 400' som eksterne midlar til gjennomføring av tiltak i Vestlandsstrategien for hydrogen. Gjennom Vestlandsrådet, har vi no satt saman ei styringsgruppe bestående av representantar frå alle fire vestlandsfylka. Hovudtiltak er :

- 1) Stimulere til oppretting av fyllestasjonar for hydrogen med tilhøyrande brukargrupper med målsetting om eit samanhengande hydrogennettverk for personbilar, tungtransport og etter kvart kollektiv transport frå Møre og Romsdal til Rogaland.

- a) Workshoppar i fleire kommunar på Vestlandet for å samle næringsliv og offentleg sektor til felles lokale prosjekt. Møre vil etter planen arrangere workshop 1-3. oktober. Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland vil komme etter kvart.
- b) Lengst framme i utviklinga er Kvinnherad, som planlegg hydrogenproduksjon og Odda som samarbeider med Notodden og Kvinnherad om å lage hydrogenveien E134.
- 2) Arrangere seminar/konferanse hausten 2019 for å sikre samarbeid om vidareutvikling av den maritime utsleppsfrie kystvegen. Dato 13. november i Stavanger.
 - a) Her er planen å samle næringsliv, lokale og nasjonale politikarar for å sikre godt samarbeid om maritimt hydrogen på vestlandet.
- 3) Auke samarbeidet med andre fylkeskommunar gjennom det nasjonale fylkesnettverket for hydrogen og jobbe saman som ein vestlandsregion.

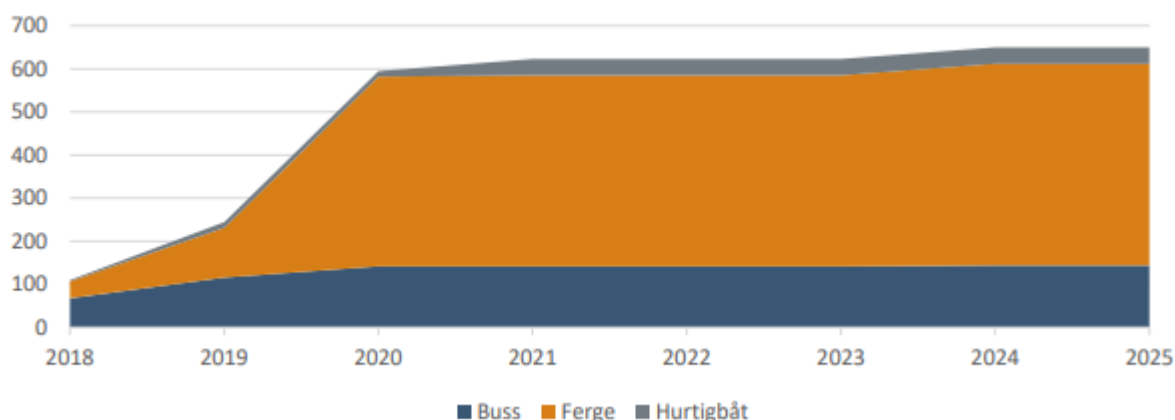
Internt miljøstyringssystem med Sogn og Fjordane

Fylkestinget vedtok i PS 117/2018: «Særleg fokus i 2019 vil vere arbeid for eit felles miljøstyringssystem med Sogn og Fjordane fylkeskommune.». Dette arbeidet er godt i gang og det har vore god administrativ kontakt over fylkesgrensa. Det er avklart at ansvaret for intern miljøstyring som i dag ligger i Regionalavdelinga v/Klima- og naturressurseksjonen plasserast i avdeling for Strategisk utvikling og digitalisering i nye Vestland fylkeskommune. Det interne miljøstyringssystemet har vore meir omfattande i Hordaland enn i Sogn og Fjordane og arbeidet i Vestland vil ha mye til felles med dagens system i Hordaland. Klimabudsjett for nye Vestland fylkeskommune kommer i fylkesbudsjettet 2020, med mal det som var i fylkesbudsjettet for Hordaland 2019.

Fylkesrådmannens vurdering

Fylkeskommunen har ei aktiv rolle i det grønne skiftet og har viktige roller i utdanning, grøn vekst, forskning, innovasjon, infrastruktur, høyringar, forvaltning, tilskot, rettleiing, samfunnsutviklar, plan og som innkjøper. Vi har sett høge miljøkrav i dei nye buss- og ferjeamboda. Dette skapar innovasjon i næringslivet og styrker den verdslieande posisjonen Vestlandet har innan marin, fossilfri teknologi. Dei nye ferjekontraktane med nullutsleppsteknologi og nye kollektivpakkar på land vil monne mykje og redusere utsleppa våre med 59 prosent i 2022 i høve til 2017. Finansiering av klimatiltaka er ei utfordring. Hordaland fylkeskommune har hatt dialog med KS som har resultert i at KS har [utarbeide ein rapport over kostnader for innføringa av fossilfri kollektivtransport](#).

Figur 5.3 Anslåtte totale årlige merkostnader for fylkeskommunene ved allerede innfaset eller vedtatt innfasing av fossilfri kollektivtransport (mill. 2019-kr), fordelt på transportmidler

Hordaland fylkeskommune er fylket i Noreg som har fått størst utgifter til innfasing av fossilfri kollektivtransport og særleg våre nyskapande ferjer koster.

Regjeringa si [handlingsplan for grøn skipsfart](#) kom i mai. Der heiter det at regjeringa vil:

- *Arbeide vidare med en støtteordning for fylkeskommuner som stiller krav om lav- og nullutslippsløsningar i hurtigbåtanbud, jf. satsingen i Revidert nasjonalbudsjett 2019*

- *Ved fremtidige revisjoner av kostnadsnøkklene i inntektssystemet for fylkeskommunene ta hensyn til kostnadsøkninger som følger av at fylkeskommunene har stilt krav om lav- og nullutslippsløsninger i ferge- og hurtigbåtsamband*
- *Vurdere å stille krav om lav- og nullutslippsløsninger i offentlige ferge- og hurtigbåtanbud, der det ligger til rette for dette*

Handlingsplanen gir positive signaler som kan gi håp om bedre finansiering, men er ikke konkret på innretting, beløp eller tidspunkt.

Fylkesrådmannen viser til resolusjon fra fylkestinget hausten 2018 der fylketinget ba om premiering av kutt i kollektivtrafikk på 1000 kroner pr tonn CO2 som blir kutta av utslipp. I fråsegna ber fylkestinget om at staten innfører eit tilskot på 1000 kroner pr. tonn CO2 som fylkeskommunane kuttar i utslepa frå kollektivtransporten til lands og på sjø med 2017 som basisår. Fylkestinget vil at summen skal utbetalast som eit årleg tilskot.

Fylkesrådmannen oppmodar fylkestinget sine representantar synleggjere for storting og regjering at finansieringa av fossilfri kollektivtransport må betrast. Det er i dag eit stort sprik mellom dei politiske signala til fylkeskommunane om å kutte utslipp i kollektivtrafikken og dei økonomiske rammene som eigentleg oppfordrar fylkeskommunane til å halde fram med fossile dieselløysningar.

KS og fylkesordførar tok opp finansiering av klimagasskutt i kollektivtrafikken under høyringane om statsbudsjettet sist haust. Det vil vere viktig at dette blir gjort også i år.

Fylkesrådmannen vil be fylkestinget fatte vedtak som gjentar konklusjonen i oppmodinga frå resolusjonen hausten 2018 om å belønne fylkeskommunane økonomisk for å kutte utslipp. Fylkesrådmannen oppmodar fylkestingrepresentanten og til å ta opp finansiering av fossilfri kollektivtransport i eigne parti.

Fylkesrådmannen vurderer det som viktig av vi bruker eksisterande nettverk som KS med fleire for styrka finansiering av tiltak som kan gje reduksjon i klimautslipp gjennom auka bruk og produksjon av fornybar energi.